

Natura 2000-handleplan 2010 - 2015

Rusland

**Natura 2000-område nr. 132
Habitatområde H116**

Kolofon

Titel: Natura 2000-handleplan for Rusland

Udgiver:

Gribskov Kommune
Rådhusvej 3
3200 Helsingør
www.gribskov.dk

Helsingør Kommune
Stengade 59
3000 Helsingør
www.helsingorkommune.dk

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År: 2012

Forsidefoto: Hede. Foto: Gribskov Kommune.

ISBN nr.: 978-87-7279-513-3

Kort: Copyright (c) Kort- og Matrikelstyrelsen

Må citeres med kildeangivelse

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
Baggrund.....	4
Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan.....	5
Mål for planperioden	7
Forventede metoder og forvaltningstiltag	8
Prioritering af den forventede forvaltningsindsats.....	12
Forventet effekt	13
Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	15
Bilag 2: Fordeling af indsats mellem handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere.....	16
Bilag 3: Kortlagte naturtyper for Natura 2000-område nr. 132 Rusland.....	17
Bilag 4: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.	18
Bilag 5: Strategisk miljøvurdering.....	22

Baggrund

Der er udarbejdet statslige Natura 2000-planer for 246 Natura 2000-områder, som kan findes her: [Natura 2000-plan](#).

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område nr. 132 Rusland.

Handleplanen er udarbejdet i samarbejde mellem Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Naturstyrelsen.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder - bortset fra skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Hver kommune sikrer gennemførelse for sit område inden udgangen af år 2015.

Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Naturstyrelsen sikrer gennemførelse af disse dele af handleplanen inden udgangen af år 2021. Naturstyrelsen ejer i øvrigt ikke nogle arealer indenfor dette Natura 2000-område. Derfor er der ikke udarbejdet bilag med resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer.

Handleplanen er udarbejdet med hjemmel i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009), bekendtgørelse nr. 1117 af 25. november 2011 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner og bekendtgørelse 1116 af 25. november 2011 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning.

Det fremgår af lovgivningen:

- at en handleplan skal indeholde:
 - en prioritering af handleplan-myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden
 - en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
 - de forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus
- at en handleplan ikke må stride imod retningslinjer fastsat i den statslige Natura 2000-plan.
- at en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelse af handleplanen.

Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen og -handleplanen til grund.

I handleplanen anvendes en række Natura 2000-begreber m.m., som er defineret nærmere i bilag 4.

Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Natura 2000-område nr. 132 Rusland

Områdebeskrivelse

Området Rusland udgøres af et fredet naturområde beliggende i et varieret landskab med lyng- og kratbevoksede bakker og skov. I områdets østlige del er der en bred ådal med den lille Pandehave Å, og på skrænterne ned mod ådalen vokser gammel skov med bøg og eg. For 7000 år siden strakte en fjordarm fra Øresund sig ind gennem ådalen, der i dag indeholder en del fugtige og sumpede arealer med både træbevoksninger og åben natur. Jordbunden i området består mest af smeltevandssand og andre ferskvandsaflejringer. På østsiden af Pandehave Å ligger hede- og overdrevsområderne især på en ås ned gennem området. Desuden består jordbunden nogle steder af flyvesand, idet området i 16-1700-tallet var påvirket af sandflugt.

Den nordvestlige del af området indgår i Rudolph Tegnens Museumspark. Desuden indgår Natura 2000-området i forslag til en fremtidig nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Områdets samlede areal er på ca. 248 ha.

Vigtigste naturværdier

Området er udpeget for at beskytte en række naturtyper som bl.a. næringsrige søer, vandløb, tør hede, enekrat, surt overdrev, indlandsklitter, rigkær og kildevæld. Desuden bøgeskov på muldbund, stilkege-krat samt elle- og askeskov. Flere steder danner naturtyperne mosaikker med hinanden. Området er bl.a. kendt for sit ret store enekrat. Nede på den tidligere fjordbund findes et særligt artsrigt surt overdrev på gamle klitter af flyvesand.

Området har stor botanisk, entomologisk og landskabelig værdi i øvrigt.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering). Flere steder er der problemer som følge af tilgroning af lysåbne naturtyper med høje urter og græsser eller med træer og buske, ligesom invasive arter er en trussel for naturværdierne flere steder i området. Forekomsterne af tidvis våd eng og kildevæld er små og fragmenterede. Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges, eller at skovnaturtyper konverteres til skovnaturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet. Vandløbet Pandehave Å er påvirket af dårlige fysiske og hydrologiske forhold samt udledninger af iltforbrugende stoffer.

Målsætning

Det overordnede mål for området er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsprognose for de naturtyper, der udgør områdets udpegningsgrundlag.

Bevaringen af de lysåbne naturtyper tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær prioriteres højt, fordi disse naturtyper er truede. Bevaringen af græsindlandsklit prioriteres højt, fordi denne naturtype kun er udpegningsgrundlag for få habitatområder i det østlige Danmark. Elle- og askeskov samt stilkegekrat skal bevares.

Sø- og vandløbsnaturtyperne i området skal have en god vandkvalitet og er gode levesteder for forekomsterne af de arter, der er karakteristiske for dem.

Bevaringen af de lysåbne naturtyper skal sikres. Det prioriteres, at kildevæld er lysåbne, med mindre en beskyttet tilstand skyldes en ældre bevoksning af træer.

Naturtypernes areal skal sikres opretholdt eller øget, og deres naturtilstand skal være god-høj overalt, hvor de naturgivne forhold muliggør det.

Områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) sikres som helhed i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter		X		
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger			X	
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (f.eks. skovnatur)		X		
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejls og jagt				X
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder				X

Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om sikring af og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst og drift (græsning) af naturtyperne samt gennemføre en indsats over for invasive plantearter. For nogle vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre en forbedret hydrologi, ligesom der via vandplanen skal sikres gode fysiske og kemiske forhold i vandløb.

Indsatsen for skovene vil helt overvejende dreje sig om beskyttelse af skovarealerne, samt sikring af hensigtsmæssig skovnaturtypebevarende drift og pleje.

Mål for planperioden

(Natura 2000-planens indsatsprogram)

Natura 2000-planens indsatsprogram er bindende retningslinjer for handleplanen i første planperiode og anvendes derfor som handleplanens mål. Dette indsatsprogram skal være gennemført med udgangen af år 2015, dog år 2021 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Indsatsprogrammet vedrører alene naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, jf. bilag 1.

Indsatsprogrammet findes på side 20-22 i [Natura 2000-planen](#).

Her er et sammendrag af Natura 2000-planens indsatsprogram:

Naturtyper

- De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje eller udlægges i særlige tilfælde til urørt skov.
- Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovhabitatnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.
- Invasive arter som rynket rose og italiensk gyvel bekæmpes og deres spredning forebygges. Dette omfatter indenfor de lysåbne naturtyper tillige arten rødgran, der overfor disse naturtyper har en lignende virkning.

Arter

Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område.

Indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen:

Husdyrgodkendelsesloven. Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets naturtyper sker ved administration af denne lov.

Vandplanen (Øresund). Regulerer tilførslen af næringsstoffer til søer og vandløb. Sikrer vandløb gode fysiske forhold og kontinuitet. Søerne i området sikres god vandkvalitet med et varieret dyre- og planteliv. Der er ingen indsats i denne planperiode for Pandehave Å.

Forventede metoder og forvaltningstiltag

Her angives de metoder og forvaltningstiltag, som forventes at skulle anvendes for at opfylde handleplanens mål (Natura 2000-planens indsatsprogram).

Den konkrete indsats på et areal forventes i stort omfang udmøntet ved, at lodsejeren søger om tilskud fra en række særlige tilskudsordninger under Landdistriktsprogrammet. For nærmere information henvises til [NaturErhvervsstyrelsen](#) og – for skovbevoksede arealer – til [Naturstyrelsen](#).

Hovedparten af arealer med naturtyper på udpegningsgrundlaget er kortlagt og kan ses på Miljøministeriets hjemmeside PRIOR (<http://prior.dmu.dk/>).

De forventede metoder og forvaltningstiltag angives kun for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget, idet der ikke er nogle *arter* på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1.

Arealer angivet i tabel 1 er potentielle bruttoarealer, der vil blive undersøgt nærmere i planperioden mhp. at vurdere gennemførlighed. Indsatsens præcise omfang i planperioden vil bero på en biologisk, teknisk og økonomisk vurdering og vil sikre Natura 2000-planens målopfyldelse ved at:

- Arealer med disse naturtyper indenfor Natura 2000-området ikke går tilbage
- Tilstanden samlet set ikke forringes i denne planperiode.

Naturtyper

Der er medtaget et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for de kortlagte naturtyper. Herunder er medtaget et skøn over omfanget af igangværende indsatser, der bidrager til at opfylde handleplanens mål.

Her beskrives de enkelte metoder og forvaltningstiltag:

– *Rydning af uønsket opvækst*

På lysåbne naturtyper kan der være behov at rydde træer og buske inden f.eks. græsning eller høslæt kan iværksættes. Der skønnes at være behov for at rydde på i størrelsesordenen ca. 1 ha af de kortlagte naturtyper.

– *Græsning eller høslæt*

Hovedparten af de lysåbne naturtyper forventes plejet med ekstensiv græsning og/eller høslæt. Det drejer sig særligt om naturtypen rigkær (7230). Der skønnes at være behov for græsning og/eller høslæt på i størrelsesordenen ca. 43 ha af de kortlagte naturtyper, hvoraf ca. 40 ha skønnes allerede at være omfattet af eksisterende aftaler eller lignende om græsning/høslæt.

– *Afbrænding*

For naturtypen tør hede (4030) kan der være behov for en særlig pleje med afbrænding. Der skønnes at være behov for afbrænding på ca. 1-2 ha, hvoraf ca. 0-1 ha skønnes at blive afbrændt som led i igangværende projekter.

– *Sikring af skovnaturtyper*

Det fremgår af Natura 2000-planens indsatsprogram, at ”skovnaturtyper sikres”. Det vil primært ske ved at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje - se bilag 4. Der skønnes at være behov for, at ca. 21 ha omfattes af en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Det skønnes ikke på nuværende tidspunkt at der er arealer, der er beskyttet på denne måde. I særlige tilfælde er der behov for at udlægge arealer med skovnaturtyper til urørt skov. Det drejer sig primært om arealer, som i forvejen har haft minimal eller ingen hugst. Der skønnes at være behov for, at ca 2 ha udlægges til urørt skov. Der er på nuværende tidspunkt ikke udlagt nogen arealer til urørt.

Hedens vegetation
forynges ved
afbrænding.

*Foto:
Hans Lassen,
Gribskov Kommune*

I tabel 1 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Tabellen er inddelt i 3 grupper:

- Lysåbne naturtyper, inkl. sø- og vandløbsnaturtyper (se bilag 4)
- Skovnaturtyper (se bilag 4)
- Ny habitatnatur (dvs. forventede udvidelser af naturtyperne)

I tabel 1 er der et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for de kortlagte naturtyper. I den forbindelse skelnes mellem ”Igangværende indsats” og ”Behov for ny indsats”, da der allerede er igangværende indsatser i Natura 2000-området, der bidrager til at opfylde handleplanens mål.

Tabel 1: Forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede metoder og forvaltningstiltag	Skøn over omfanget af:		
	Igangværende indsats	Behov for ny indsats	Samlet indsats
Lysåbne naturtyper:			
Rydning af uønsket opvækst	0 ha	Op til 1 ha	Op til 1 ha
Forbedring af hydrologi	0 ha	0 ha	0 ha
Græsning eller høslæt	Op til 40 ha	Op til 3 ha	Op til 43 ha
Afbrænding	Op til 0-1 ha	Op til 1-2 ha	Op til 1-2 ha
Skovnaturtyper:			
<i>Skov med fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	0 ha	Op til 1 ha	Op til 1 ha
Urørt skov	0 ha	0 ha	0 ha
Forbedring af hydrologi	0 ha	0 ha	0 ha
<i>Skov uden fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	0 ha	Op til 20 ha	Op til 20 ha
Urørt skov	0 ha	Op til 2 ha	Op til 2 ha
Forbedring af hydrologi	0 ha	Op til 3 ha	Op til 3 ha
Ny habitatnatur*:			
Udvidelser af naturtyper	0 ha	0 ha	0 ha

*I bilag 3 er der et kort, som viser kortlagte naturtyper. Der er ikke udpeget potentielle områder for ny habitatnatur i denne handleplan.

Særligt for de lysåbne naturtyper:

- Arealer med behov for rydning af uønsket opvækst dækker arealer, hvor der er registreret en tilgroning af træer og buske med et kronedække på mere end 10 %.
- Arealer med behov for ændret hydrologi omfatter de arealer, der ved tilstandsvurderingen blev vurderet til, at afvanding medfører sommerudtørring og begyndende tilgroning til udbredt tørlægning.
- Arealer med behov for græsning og høslæt omfatter arealet af alle de lysåbne naturtyper, på nær kildevæld og hængesæk, minus de arealer hvor der allerede er en igangværende indsats.
 - Igangværende indsats er et skøn over vidt forskellige indsatser. Her indgår bl.a. arealer, hvor der er indgået en MVJ-aftale for pleje med afgræsning eller høslæt, og arealer, hvor en fredning bidrager til at gennemføre indsatsprogrammet.

Særligt for skovnaturtyperne:

- Igangværende indsatser

Dækker skovarealer, der i hele planperioden er beskyttet ved skovlovsaftale, fredning eller lignende. I særlige tilfælde kan der være behov for en supplerende beskyttelsesindsats. Der er ingen igangværende indsatser i dette Natura 2000-område for så vidt angår skov.

Bemærk: Træbevoksede moser, hvor vegetationen er opstået naturligt, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28. Det kan omfatte 91E0 Elle- og askeskov. Sådanne arealer er ikke medtaget under ”Igangværende indsatser” i tabel 1, selvom beskyttelsen kan være tilstrækkelig.

- Behov for særlig indsats

Generelt skal der være en særlig beskyttelsesindsats af skovnatur, der er i høj tilstand. Det skal bidrage til at bevare de ekstraordinære naturværdier. Se nærmere i bilag 4 under ”Skovnaturtypebevarende drift og pleje” og ”Urørt skov”.

Arealerne for urørt skov og forbedring af hydrologi er bruttoarealer, hvor mulighederne for henholdsvis udlæg til urørt skov og forbedring af de hydrologiske forhold undersøges nærmere. Bruttoarealet for urørt skov er arealer i høj tilstand med bl.a. stor andel dødt ved, mens bruttoarealet for forbedret hydrologi er de mest tørre arealer med 91E0 Elle- og askeskov, der har fungerende grøfter.

- Reduktion af arealet med skovnaturtyper

I forbindelse med udvidelser af lysåbne naturtyper og enekrat (5130) kan der forekomme reduktioner i arealet af nyere opståede skovhabitatnaturtyper.

Arter

Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område.

Der er ikke arter på udpegningsgrundlaget, men de lysåbne habitater huser bl.a. markfirben. Markfirben ses oftest på steder med løs sandet jord, herunder heder og klitter.

Foto: Mogens Holmen, Naturstyrelsen

Opret kobjælde på surt overdrev, der plejes ved afgræsning.

*Foto:
Gribskov Kommune*

Prioritering af den forventede forvaltningsindsats

Indsatsen i 1. planperiode skal standse tilbagegangen for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. I Natura 2000-planen er dette mål udmøntet i fire sigtelinjer:

1. Sikring af tilstanden af eksisterende naturarealer og arter
2. Sikring af de små naturarealer
3. Sikring af naturtyper og levesteder som ikke er beskyttede
4. Indsats for truede naturtyper og arter

De fire sigtelinjer lægger niveauet for den indsats, som handleplanmyndighederne skal gennemføre, og er udtryk for den nationale prioritering i 1. planperiode.

I første planperiode gælder indtil videre den med Grøn Vækst afledte nationalpolitiske præmis om frivillighed i Natura 2000-indsatsen, hvilket også er baggrunden for økonomiaftalen for 2013 ml. regeringen og KL, der lægger de økonomiske rammer for den kommunale Natura 2000-indsats.

Gribskov Kommune

Yderligere kriterier for prioritering i Gribskov Kommune er:

1. Sikring af tilstanden af lysåbne naturtyper prioriteres højere end pleje af skovnaturtyper.
2. Store, sammenhængende arealer af lysåbne naturtyper prioriteres plejet
3. Lodsejerens interesse for at udføre naturpleje

Helsingør Kommune

Indsatsen i denne handleplan omfatter så få arealer inden for Helsingør Kommune, at der ikke er foretaget nogen prioritering mellem tiltagene i planperioden.

Her beskrives de dele af indsatsprogrammet, som handleplanmyndighederne forventes at gennemføre med særligt fokus og tidligt i planperioden:

Lysåbne naturtyper:

Indsatser for følgende særligt sårbare naturtyper: Vi prioriterer at sikre tilstanden af tør hede, overdrev og græs-indlandsklit ved græsning/høslet. Vi prioriterer også at sikre tilstanden af rigkær og tidvis våd eng ved græsning/høslet samt rydning. Vi prioriterer at forynge lyng på tør hede ved mosaikafbrændning.

Vi undersøger behovet for mere hensigtsmæssig hydrologi i elle- og askeskov.

Vi prioriterer at rydde opvækst og forekomster af invasive arter som Kæmpe Bjørneklo og Rynket Rose, samt problemarter som italiensk gyvel.

Skovnaturtyper:

Der er ikke foretaget nogen særskilt prioritering af indsatsen imellem de udpegede skovnaturtyper.

Forventet effekt

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter. Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

Lysåbne naturtyper:

- *Rydning af uønsket opvækst*

I forbindelse med pleje af lysåbne arealer vil det ofte være nødvendigt at foretage en rydning af buske og træer. Det vil typisk være arealer, hvor græsning eller slåning har været enten utilstrækkelig eller helt opgivet, og der har indfundet sig uønsket opvækst. Det kan være vedplanter som f.eks. bjergfyr, rød-gran og stilkeg på surt overdrev, tør hede og enekrat, samt f.eks. rød-el på rigkær. Det kan også være andet uønsket opvækst på tidvis våd eng, rigkær samt i kildevæld. Rydningen sikrer, at den flora og fauna, der trives med lysåbne forhold, ikke skygges bort. Desuden vil rydning ofte bidrage til at bekæmpe invasive arter som f.eks. kæmpe-bjørneklo og rynket rose, samt problemarter som f.eks. italiensk gyvel. Det er vigtigt, at det ryddede opvækst fjernes for at skabe gode vækstbetingelser for den lysåbne vegetation.

- *Græsning eller høslæt*

Alle de lysåbne naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område, er betinget af græsning eller høslæt. Overlades de til sig selv uden drift, vil de gro til i høje urter og græsser og med tiden springe i krat og skov. Det er en naturlig proces, men hvis det får lov at ske, vil et stort antal arter blive skygget bort.

Græsning eller høslæt vil derfor have en stor positiv effekt på de lysåbne naturtyper og vil være en forudsætning for gunstig bevaringsstatus.

Græsning eller høslæt er et middel til at bekæmpe invasive arter som f.eks. kæmpe-bjørneklo og rynket rose, samt problemarter f.eks. italiensk gyvel.

Når afgræsning foregår uden eller med begrænset tilskuds fodring eller ved høslæt (dvs. med fjernelse af den afslåede biomasse), vil effekten være særlig positiv, idet plejen i disse tilfælde både sikrer lysåbne forhold og fjerner næringsstoffer fra arealerne.

Bølget bunke på tør hede ved Tegnens Museumspark.
Bølget bunke er konkurrerende art til lyngen.

Foto: Gribskov Kommune

- **Afbrænding**

Dette tiltag er særlig relevant på tør hede. På tør hede vil der ofte ske en ophobning af uomsat førne. Denne proces accelereres af de høje koncentrationer af luftbåren kvælstof kombineret med, at udnyttelsen af disse naturtyper i form af afgræsning, tørveskrælning og afbrænding i stort omfang er ophørt i løbet af det sidste århundrede. Resultatet af dette er en mere forarmet flora og fauna, hvor arealerne med tiden vil springe i skov.

En særlig form for afbrænding er mosaikafbrænding. Mosaikafbrænding forynger hedens vegetation. Hedelyngen er tilpasset til brand og dens frø spirer bedst efter opvarmning. For at sikre rumlig variation og biodiversitet, afbrændes mindre felter. Især områder med gammel lyng brændes.

Ved afbrænding fjernes en stor del af den overjordiske biomasse inklusive førnelaget. Dette resulterer typisk i en pletvis blotlægning af den underliggende mineraljord.

Herved skabes der spiringsmuligheder for mange konkurrencesvage arter af planter, herunder mosser og laver, hvis forekomst er betinget af tilstedeværelsen af blotlagt mineraljord.

Skovnaturtyper:

- **Skovnaturtypebevarende drift og pleje**

Med den *skovnaturtypebevarende drift og pleje* beskyttes skovnaturtyperne mod gødsning, sprøjtning og yderligere afvanding. I nogle tilfælde etableres mere naturlige vandstandsforhold. Der sikres nogle af de naturmæssigt vigtige strukturer, f.eks. vedvarende skovdække, en vis andel uforstyrret jordbund, hule og døde træer. De karakteristiske træarter for skovnaturtyperne fremmes og invasive arter kan bekæmpes. I særlige tilfælde pleje skovnaturtyperne med gamle driftsformer som skovgræsning. Den samlede forventede effekt er en sikring af skovnaturtyperne.

- **Urørt skov**

Udlæg til urørt skov sikrer fri dynamik og andre naturlige processer i skovens økosystem. Der vil efter en (længere) årrække typisk være mere dødt ved, flere store og hule træer, en uforstyrret jordbund samt mere naturlig hydrologi. På sigt vil der kunne ses en effekt på den flora og fauna, der er tilknyttet disse naturforhold. Den samlede forventede effekt er en sikring af skovnaturtyperne og de særlige strukturer, som knytter sig til urørt skov.

- **Forbedring af hydrologi i skov**

Lukning af grøfter, fjernelse af drænrør mv. kan være afgørende plejetiltag for fugtige skovnaturtyper som elle- og askeskov. Effekten af mere naturlige vandstandsforhold i skovnaturtyperne vil typisk være, at de karakteristiske fugtighedsplantearter knyttet til skovnaturtyperne bliver mere dominerende og at der genindvandrer flere arter tilknyttet våd og fugtig bund. Samtidig vil førnelaget blive genopbygget, hvorved CO₂ lagres og næringsstoffer tilbageholdes.

Ny habitatnatur:

- **Udvidelser af naturtyper**

Der er ingen indsats for ny habitatnatur i 1. planperiode indenfor dette Natura 2000-område.

Arter:

Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område.

Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 116:

Naturtypenr. Naturtype		Handleplan-myndighed			I alt
		Gribskov Kommune (ha)	Helsingør Kommune (ha)	Naturstyrelsen Nordsjælland (ha)	
4030	Tør hede	20	0	0	20
5130	Enekrat	4	0	0	4
6230*	Surt overdrev	6	6	0	12
6410	Tidvis våd eng	0	1	0	1
7230	Rigkær	5	0	0	5
9130	Bøg på muld	0,5	0	1	2
9190	Stilkege-krat	6	0	0	6
91E0	Elle- og askeskov	10	4	0	14
2320	Revling-indlandsklit				<i>ej kortlagt</i>
2330	Græs-indlandsklit				<i>ej kortlagt</i>
3150	Næringsrig sø				<i>ej kortlagt</i>
3260	Vandløb				<i>ej kortlagt</i>
6430	Urtebræmme				<i>ej kortlagt</i>
7220	Kildevæld				<i>ej kortlagt</i>
I alt* (sum af hektar)		52	11	1	64

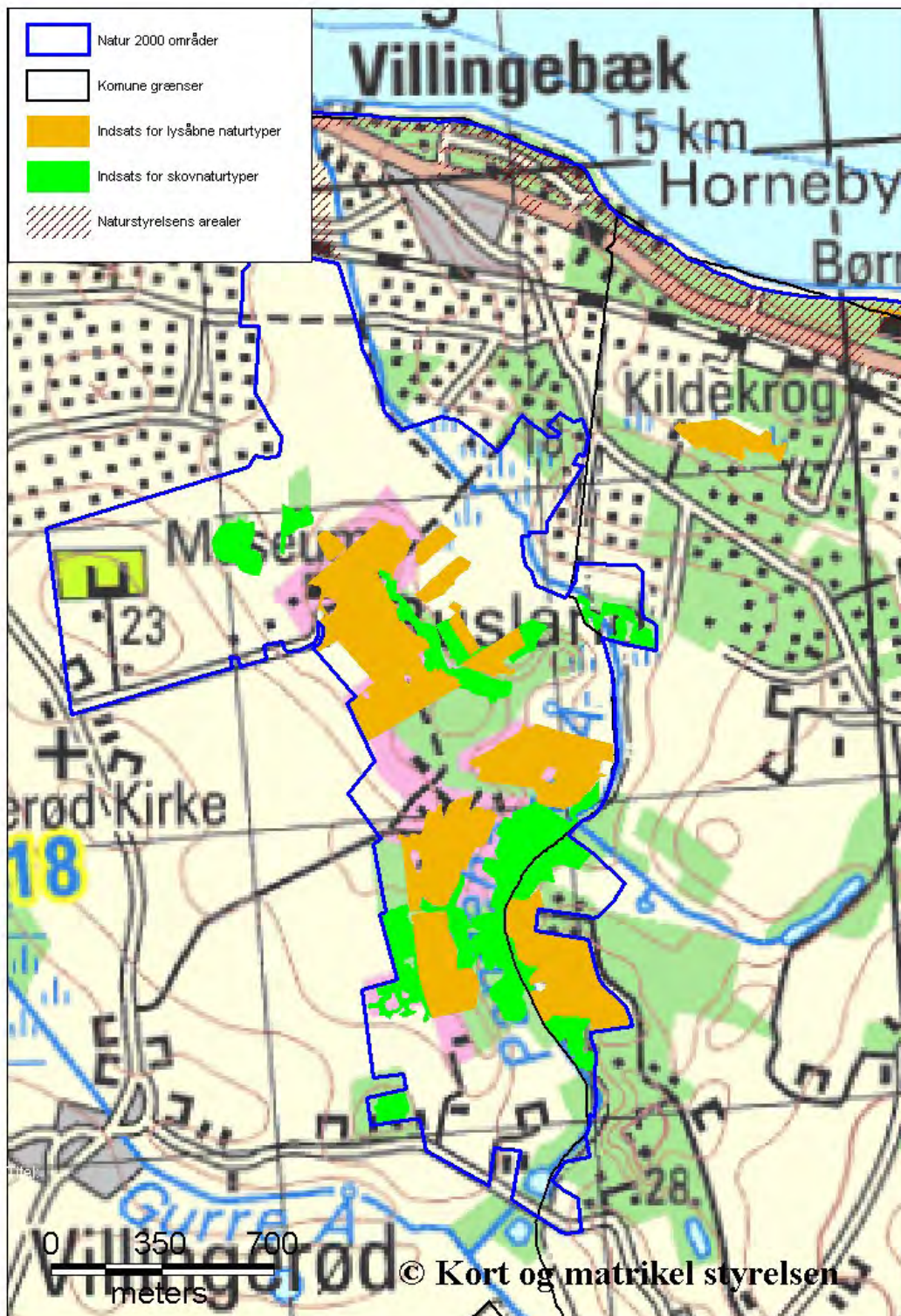
* Kortlægningen af 6230 omfatter efter kommunens vurdering reelt arealer med 2320 og 2330, som endnu ikke er kortlagt.

Bilag 2: Fordeling af indsats mellem handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der ingen indsatser for udvidelse af naturtyper eller levesteder for arter (der er ingen arter på udpegningsgrundlaget). Derfor er der ikke behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne

	Handleplan-myndighed			Total
	Gribskov Kommune	Helsingør Kommune	Naturstyrelsen	
Udvidelse af naturtyper	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha
Udvidelse af levesteder for arter	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha

Bilag 3: Kortlagte naturtyper for Natura 2000-område nr. 132 Rusland

Bilag 4: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelse) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkeløng) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tør med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	

	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkeke-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR .
Tilstandsklasse	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR .
Gunstig bevaringsstatus	En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når: <ul style="list-style-type: none"> - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når: <ul style="list-style-type: none"> - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside .
Natura 2000-handleplan	Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således

	<p>udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Naturstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.</p>
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	<p>Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan. I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.</p>
Invasive arter	<p>Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.</p>
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde:</p> <p>Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt <p>Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold

	<ul style="list-style-type: none"> • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden • Ingen oprensning eller nygravning af grøfter • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt

Bilag 5: Strategisk miljøvurdering

Jævnfør lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering (miljøvurderingsloven) skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

Det foreliggende forslag til handleplans indhold er i vidt omfang baseret på Natura 2000-planens forslag til foranstaltninger. Da det konkrete forslag til handleplan ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser end det, der fremgår af Natura2000-planen, vurderes forslaget til handleplan ikke at være omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer.

